

Wykład:

POPYT KREUJE PODAŻ -

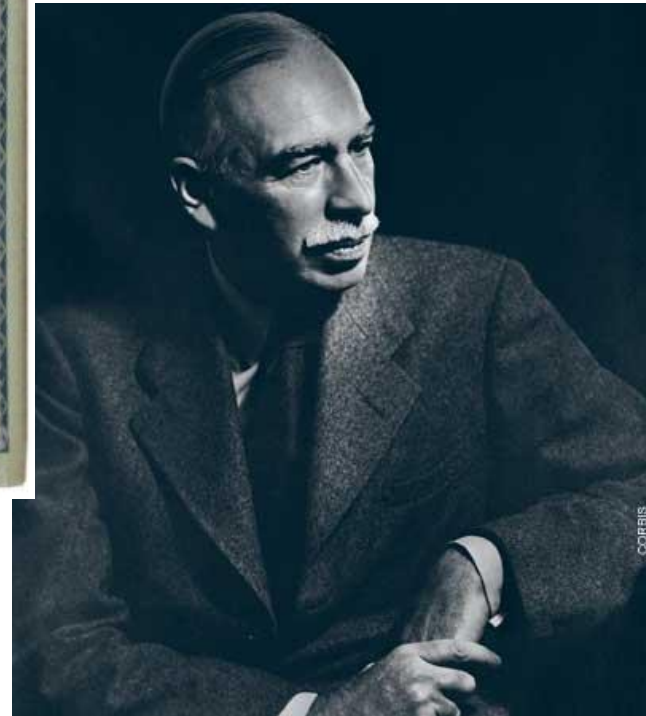
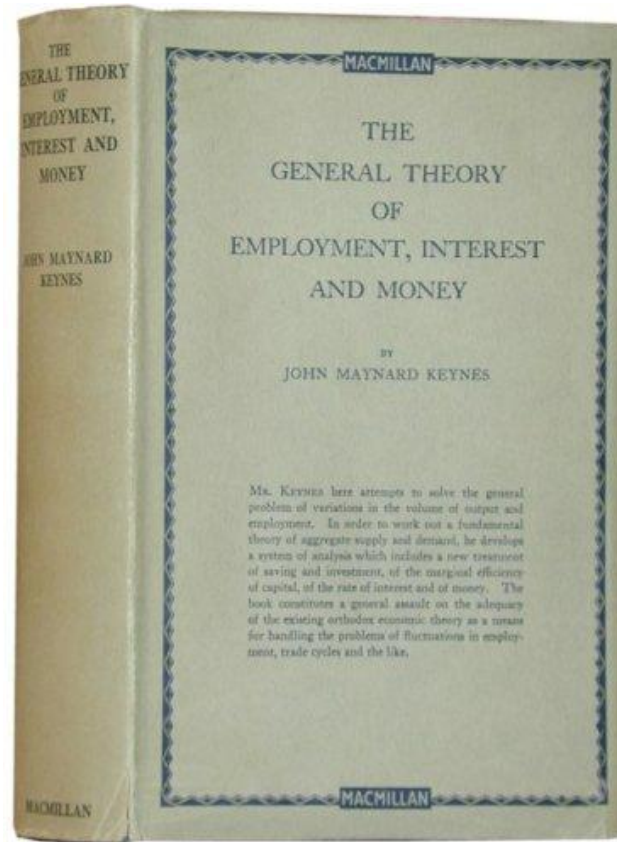
KEYNESOWSKI MODEL GOSPODARKI

Co zdarzyło się w czasie Wielkiej Depresji w USA?

Rok	Stopa bezrobocia (w %)	Realny PNB (w mld USD z 1958 r.)	Konsumpcja (w mld USD z 1958 r.)	Inwestycje (w mld USD z 1958 r.)	Zakupy rządowe (w mld USD z 1958 r.)	Nominalna stopa %	Stopa inflacji (w %)
1929	3,2	203,6	139,6	40,4	22,0	5,9	-
1930	8,9	183,5	130,4	27,4	24,3	3,6	- 2,6
1931	16,3	169,5	126,1	16,8	25,4	2,6	- 10,1
1932	24,1	144,2	114,8	4,7	24,2	2,7	- 9,3
1933	25,2	141,5	112,8	5,3	23,3	1,7	- 2,2
1934	22,0	154,3	118,1	9,4	26,6	1,0	7,4
1935	20,3	169,5	125,5	18,0	27,0	0,8	0,9
1936	17,0	193,2	138,4	24,0	31,8	0,8	0,2
1937	14,3	203,2	143,1	29,9	30,8	0,9	4,2

Źródło: Historical Statistics of the United States.. Colonial Times to 1970. Part I and II.
U.S. Department of Commerce. Bureau of Census. 1975, Washington, D.C.

John Maynard Keynes (1883 - 1946)

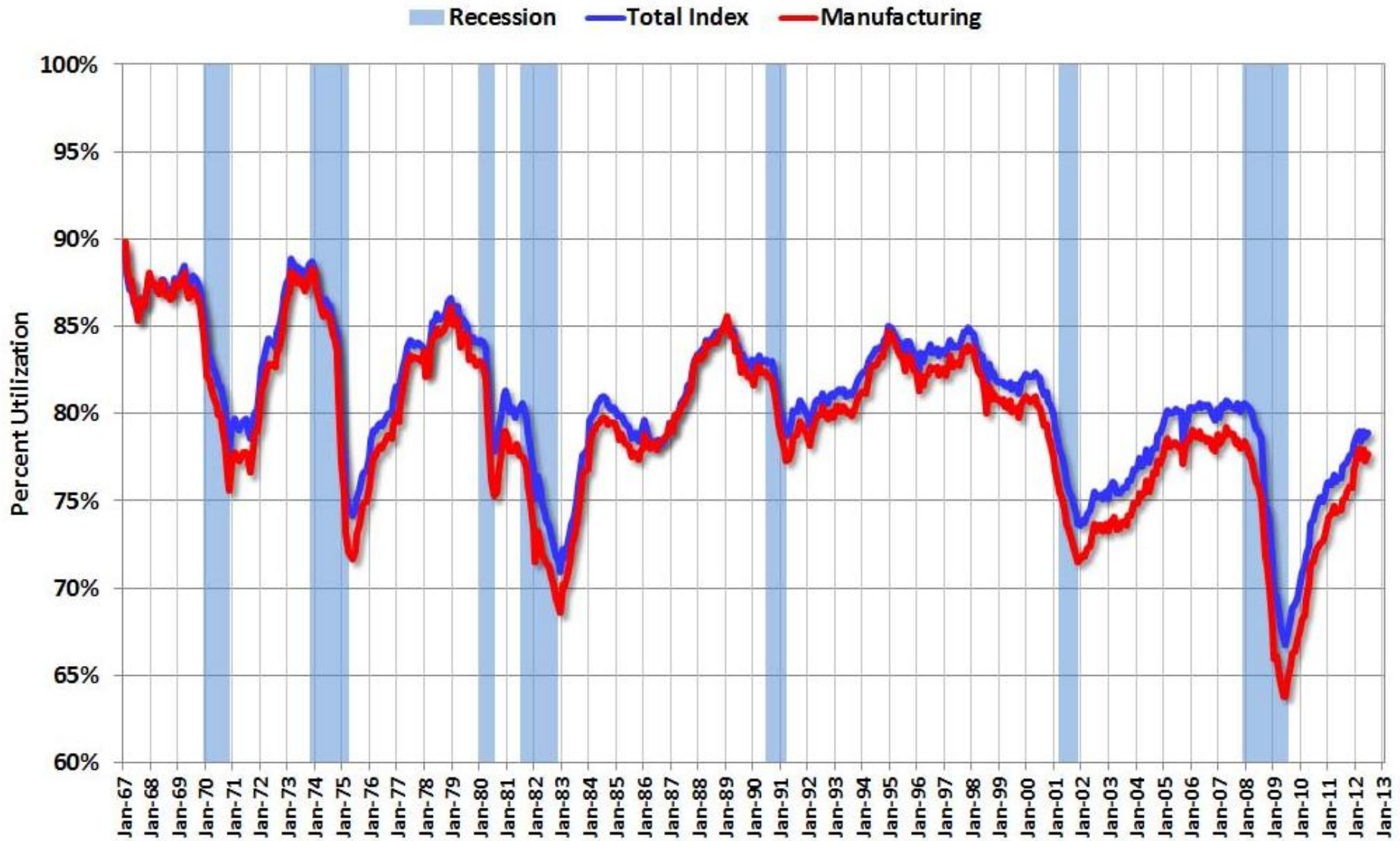

„Ogólna teoria zatrudnienia,
procentu i pieniądza” (1936)

Założenia modelu keynesowskiego

- Sztywność cen i płac
- Popyt kreuje podaż (prawo Keynesa)
- Gospodarka niestabilna*
- Niepełne wykorzystanie czynników wytwórczych
- Iluzja pieniężna
- Analiza krótkookresowa

Wykorzystanie mocy wytwórczych w USA

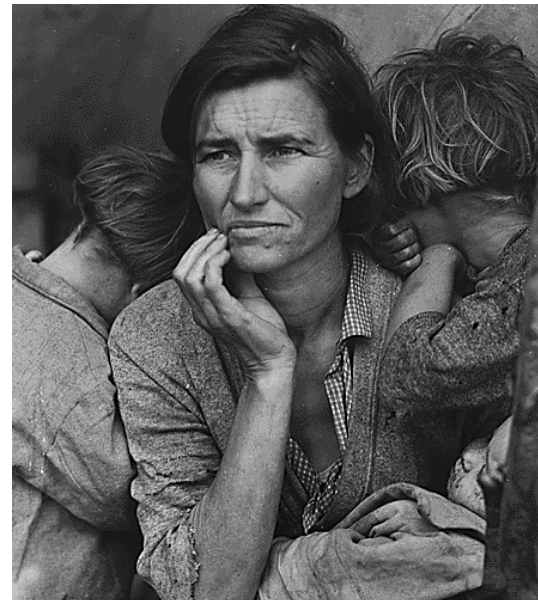

Źródło: FED.

Keynes o systemie społeczno-gospodarczym

Dwiema najważniejszymi wadami systemu społeczno-gospodarczego, w którym żyjemy, są: **niezdolność do realizowania pełnego zatrudnienia** oraz **dowolny i niesprawiedliwy podział bogactwa i dochodów**.

J.M. Keynes: *Ogólna teoria zatrudnienia, procentu i pieniądza*, s.141-142.

Krytyka szkoły klasycznej

W przybliżeniu pełne zatrudnienie zdarza się rzadko i jest krótkotrwałe.

Krytyka klasyków ("Teorii bezrobocia" Pigou)

Krytyka ogólnie przyjętej klasycznej teorii ekonomii polegała nie tyle na wynajdowaniu logicznych błędów w jej analizie, co na wykazaniu, że jej milczące założenia są spełnione tylko w rzadkich wypadkach albo nigdy, wskutek czego nie może ona rozwiązać zagadnień gospodarczych dzisiejszego świata.

J.M. Keynes: *Ogólna teoria zatrudnienia, procentu i pieniądza*, s.411.

Rynek pracy – znaczenie płac nominalnych

Codziennie doświadczenie wykazuje ponad wszelką wątpliwość, że obstawanie robotników raczej przy określonym poziomie **płac nominalnych** niż płac realnych jest zwykłą kolejną rzeczą, a nie odległą możliwością.

Podczas gdy robotnicy na ogół opierają się obniżce płac nominalnych, nie leży w ich zwyczaju porzucanie pracy, ilekroć wzrastają ceny artykułów konsumpcji robotniczej.

J.M. Keynes: *Ogólna teoria zatrudnienia, procentu i pieniądza*, s.35.

Rynek pracy – znaczenie płac nominalnych (2)

Spadek płac realnych związany ze wzrostem cen przy niezmiennych płacach nominalnych z reguły nie prowadzi do kurczenia się podaży siły roboczej. (...)

Jeżeli przyjmuje się, że podaż siły roboczej się zmniejsza, to tym samym przyjmuje się również, że **wszyscy bezrobotni, którzy w chwili obecnej chcieliby pracować za wynagrodzenie według bieżących stawek płac, nie przyjmą zajęcia, gdy nastąpi niewielka nawet tylko zwyżka kosztów utrzymania.**

J.M. Keynes: *Ogólna teoria zatrudnienia, procentu i pieniądza*, s.38-39.

Krytyka klasycznego modelu rynku pracy

Realna
stawka płacy

Krzywa
podaży pracy

W / P

LS

(W / P_1)

(W / P_2)

Wzrost cen spowodowałby
zmniejszenie płac realnych
i rezygnację z pracy,
a takich zjawisk nie obserwujemy
w rzeczywistości gospodarczej.

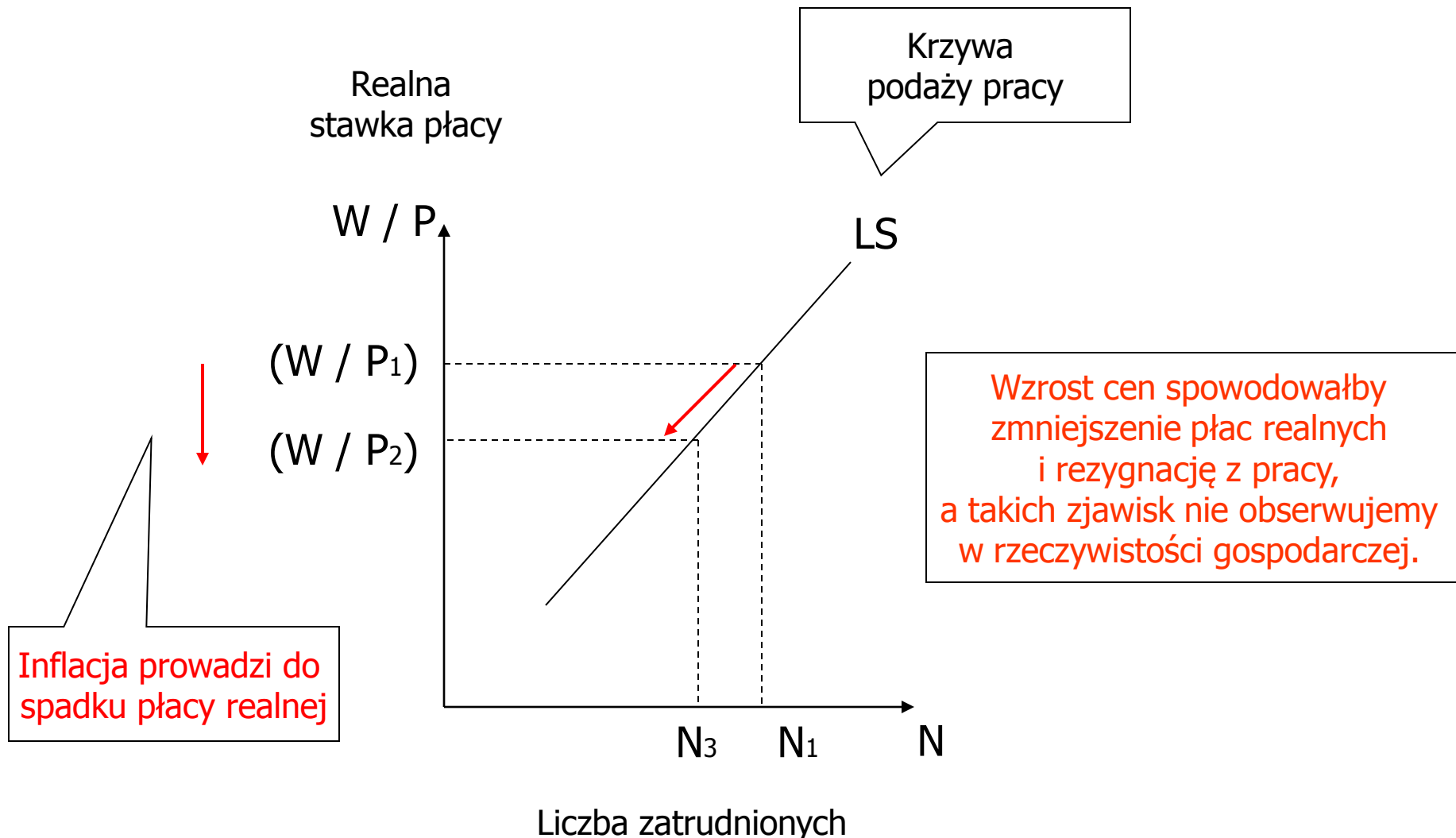
Inflacja prowadzi do
spadku płacy realnej

N_3

N_1

N

Liczba zatrudnionych

Równowaga makroekonomiczna

DWA SEKTORY

$$Y = C + I$$

$$Y = C + S$$

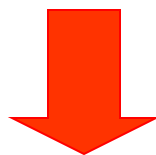

$$I = S$$

TRZY SEKTORY

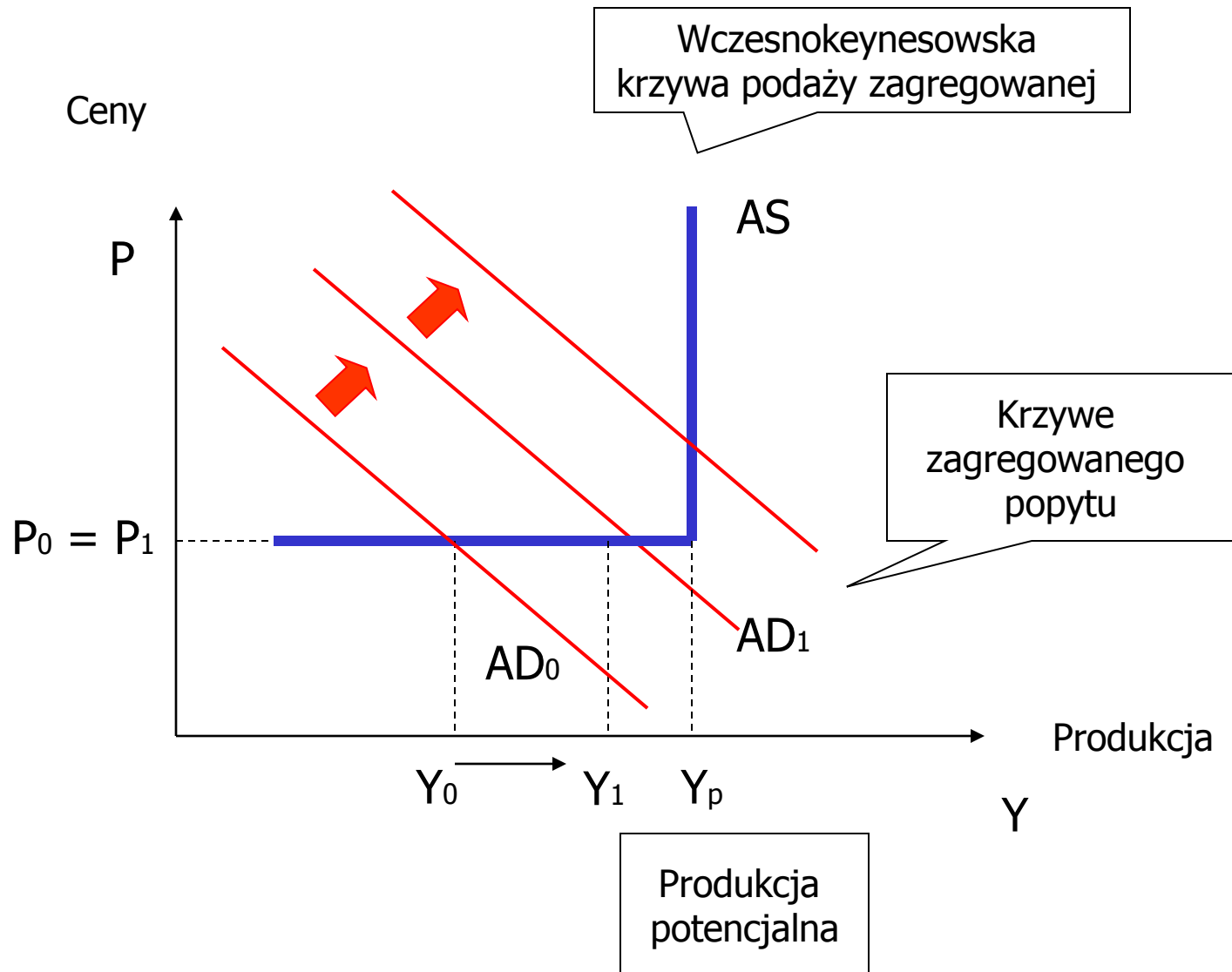
$$Y = C + I + G$$

$$Y = C + S + NT$$

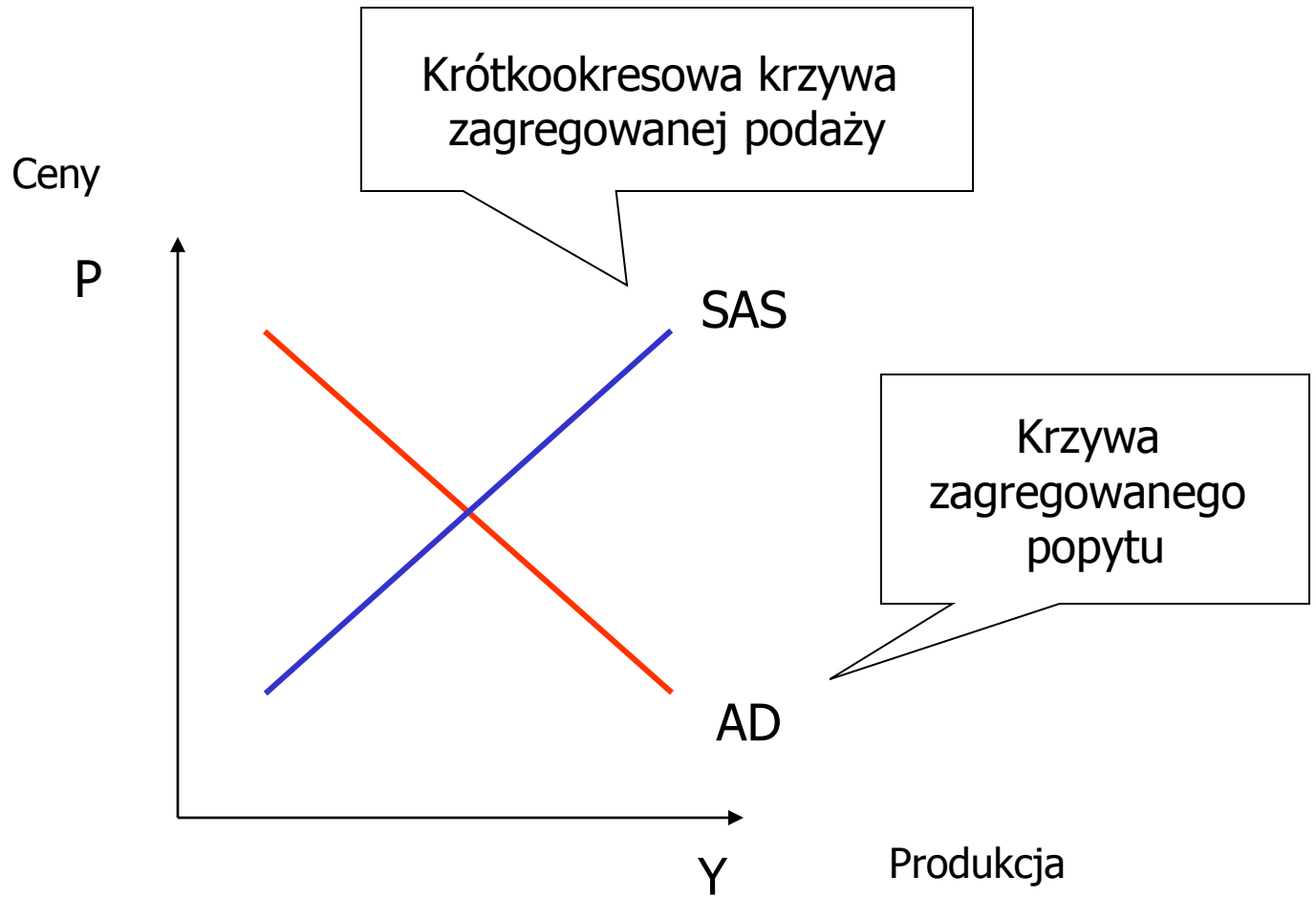

$$I + G = S + NT$$

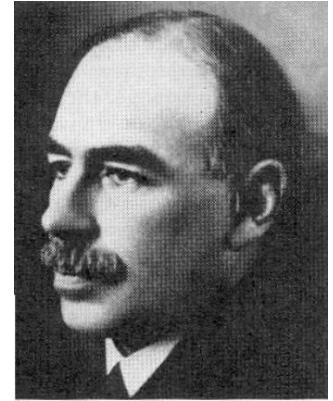
Wczesnokeynesowska krzywa podaży zagregowanej

Keynesowski model gospodarki: AD - SAS

Prawo Keynesa

Zasada efektywnego popytu głosi, że w gospodarce zamkniętej z wolnymi mocami wytwórczymi **poziom produktu (a stąd i zatrudnienia) jest wyznaczany przez planowane łączne wydatki**, na które składają się wydatki konsumpcyjne sektora gospodarstw domowych /C/ i wydatki inwestycyjne przedsiębiorstw /I/.

Krytyka prawa Saya:

"Prawie wszędzie na świecie widzimy niezmiernie siły produkcyjne, których się nie wykorzystuje."

Rola popytu zagregowanego

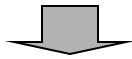
Możliwości zatrudnienia są siłą rzeczy ograniczone przez rozmiary łącznego popytu.

Jeżeli popyt efektywny jest niewystarczający, to nie tylko wynika stąd niemożliwy do zniesienia publiczny skandal polegający na tym, że środki wytwórcze są marnotrawione, albo też indywidualny przedsiębiorca, który próbuje uruchomić te środki, spotyka na swej drodze same tylko trudności.

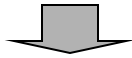
J.M. Keynes: *Ogólna teoria zatrudnienia, procentu i pieniądza*, s.413.

Dwie teorie dotyczące stymulowania wzrostu gospodarczego - teoria podażowa oraz **keynesowska**

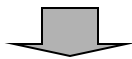
Cięcia podatkowe zwiększają motywację do pracy i inwestowania

Firmy więcej inwestują;
powstają nowe miejsca pracy;
ludzie ciężiej i więcej pracują

Nowe inwestycje i
większa podaż pracy
zwiększają produkcję

Cięcia podatkowe zwiększają dochody dyspozycyjne

Ludzie wykorzystują wyższe dochody i kupują więcej dóbr i usług; rośnie AD

Aby dostosować się do większego popytu firmy zwiększają produkcję

Rośnie zatrudnienie,
powstają nowe fabryki,
gospodarka rozwija się

Mnożnik zatrudnienia (Kahna)

Wyraża stosunek przyrostu całkowitego zatrudnienia, towarzyszącego danemu przyrostowi zatrudnienia pierwotnego, tzn. w gałęziach inwestycyjnych.

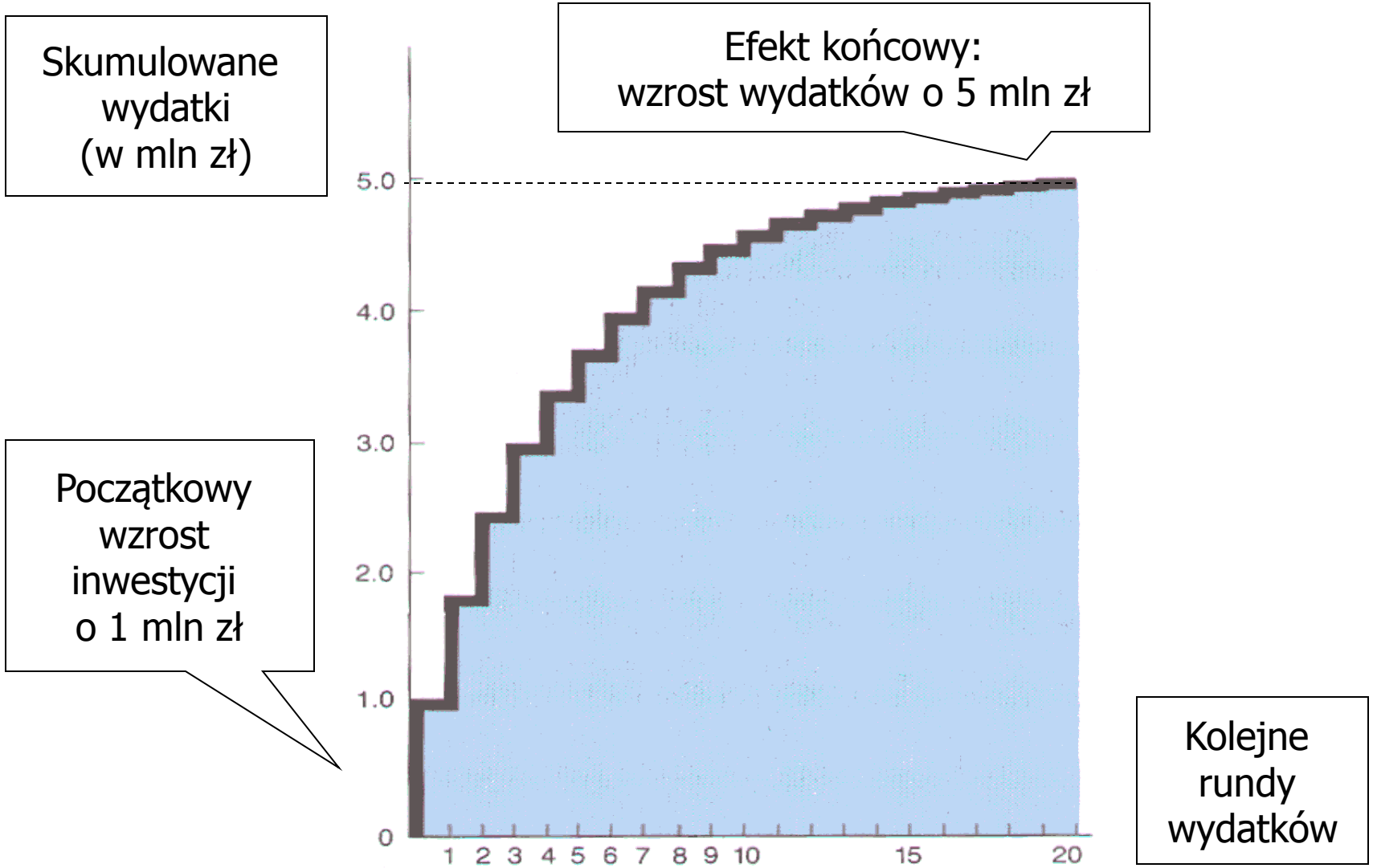
Całkowite zatrudnienie wywołane przez np. wzmożenie robót publicznych będzie wtedy dziesięciokrotnie większe (gdy społeczeństwo wydaje na konsumpcję 90% przyrostu dochodu) od zatrudnienia pierwotnego, związanego bezpośrednio z tymi robotami, pod warunkiem, że inwestycje na innych odcinkach nie ulegną zmniejszeniu.

J.M. Keynes: *Ogólna teoria zatrudnienia, procentu i pieniądza*, s.141-142.

Richard Kahn

Mechanizm działania mnożnika inwestycyjnego

Mnożnik inwestycyjny

MNOŻNIK
INWESTYCYJNY

KRAŃCOWA
SKŁONNOŚĆ
DO OSZCZĘDZANIA

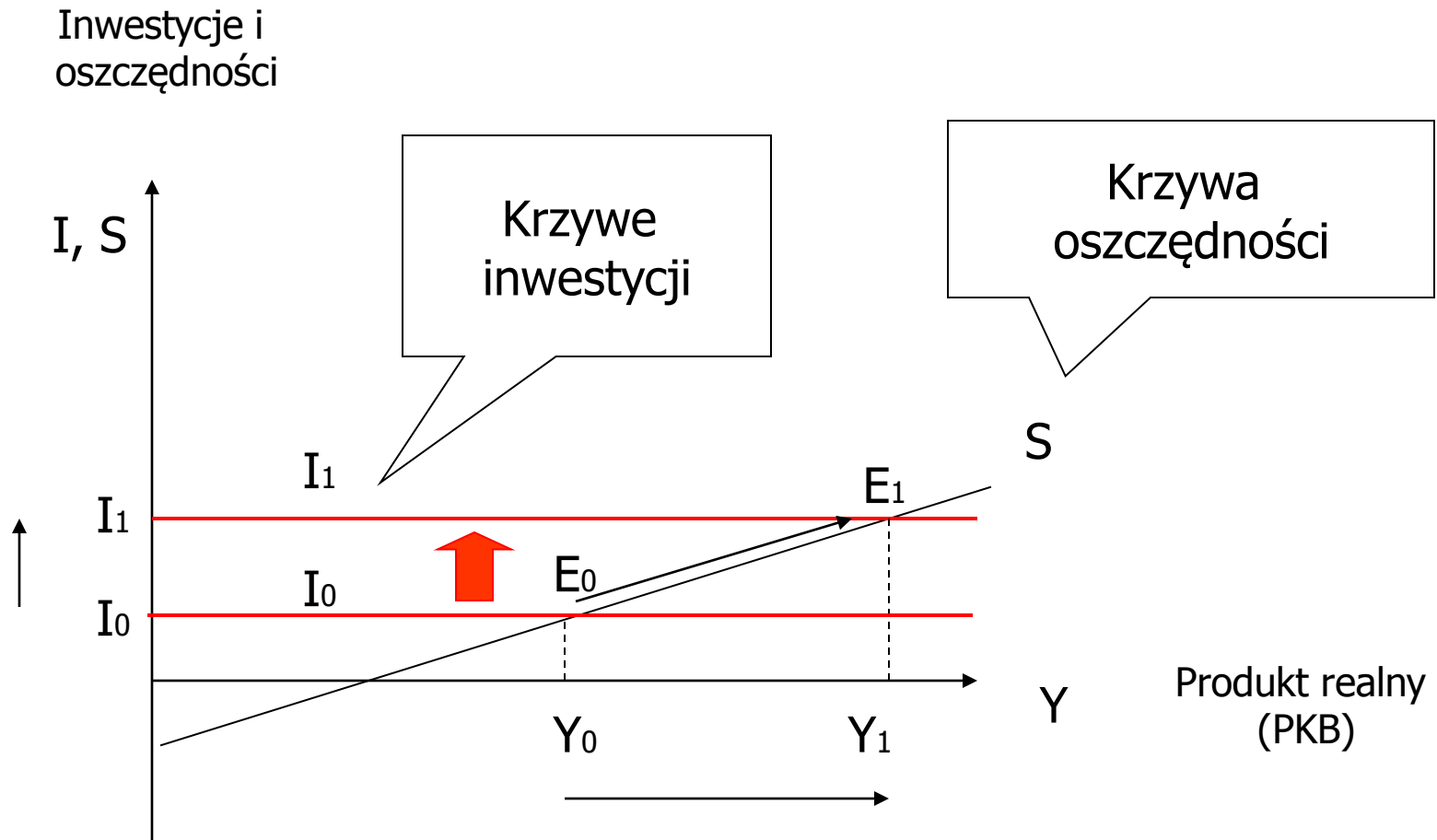
$$\textcircled{1} \quad m_i = 1 / \text{MPS}$$

$$\textcircled{2} \quad m_i = \triangle Y / \triangle I$$

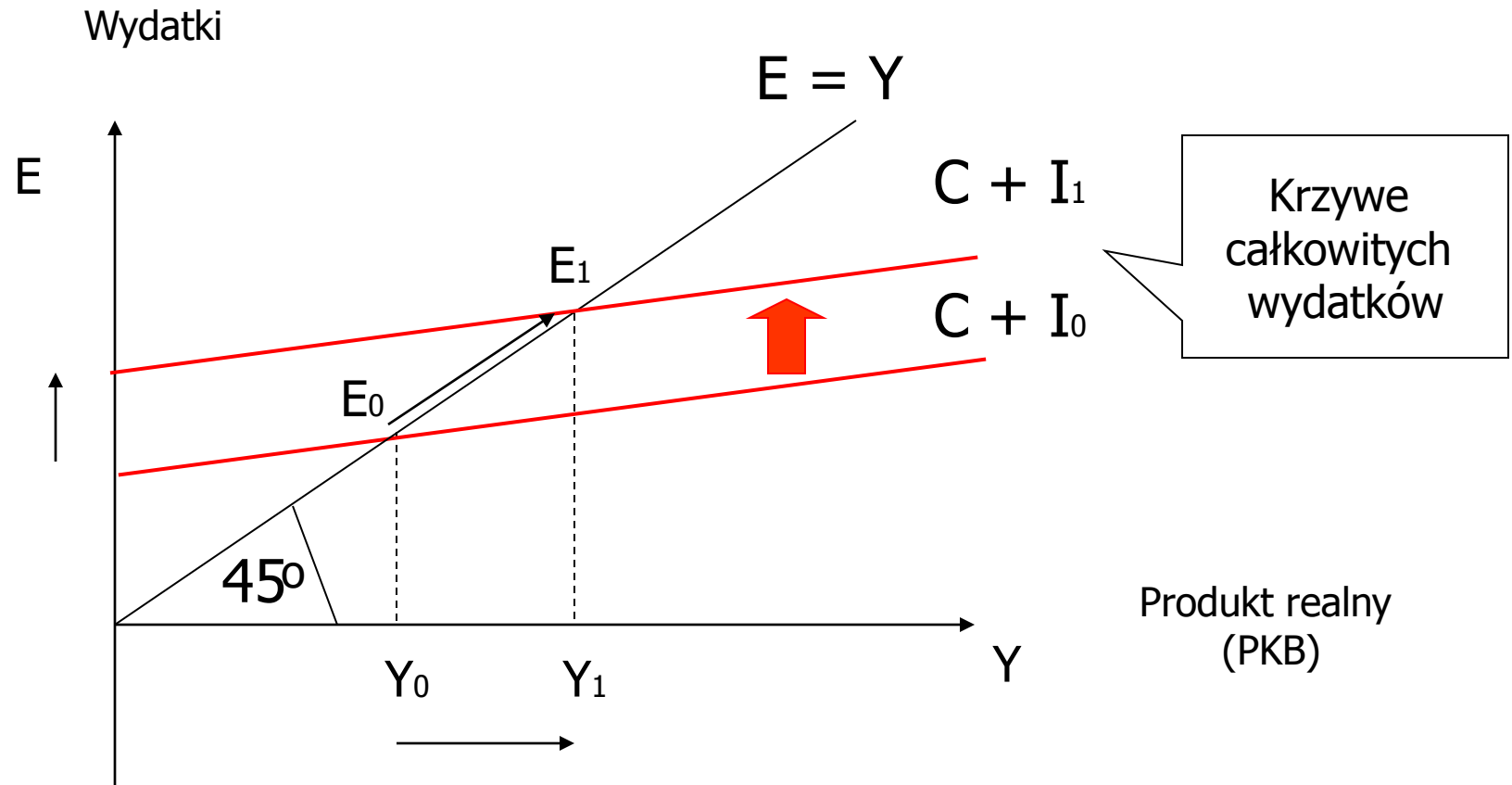
ZMIANA
DOCHODU
NARODOWEGO

ZMIANA
INWESTYCJI

Mechanizm działania mnożnika inwestycyjnego (keynesowski model równowagi $I = S$)

Mechanizm działania mnożnika inwestycyjnego (keynesowski model równowagi $Y = C + I$)

Keynes o mnożniku

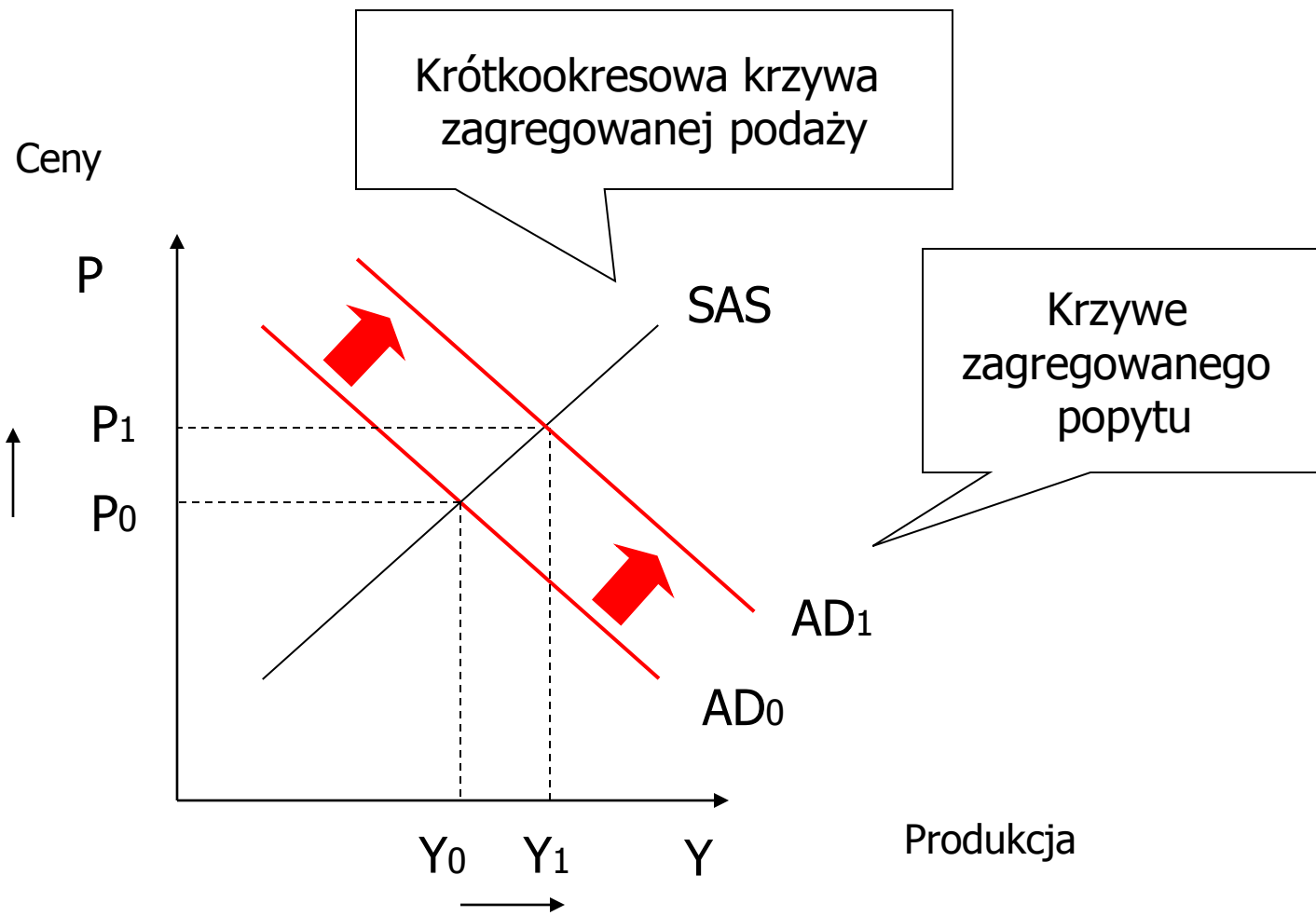
Mnożnik, chociaż większy od jedności, nie jest jednak zbyt wielki.

Gdyby [mnożnik] był większy, dana stopa inwestycji pociągałaby za sobą wielką zmianę stopy konsumpcji (ograniczoną tylko przez pełne lub zerowe zatrudnienie).

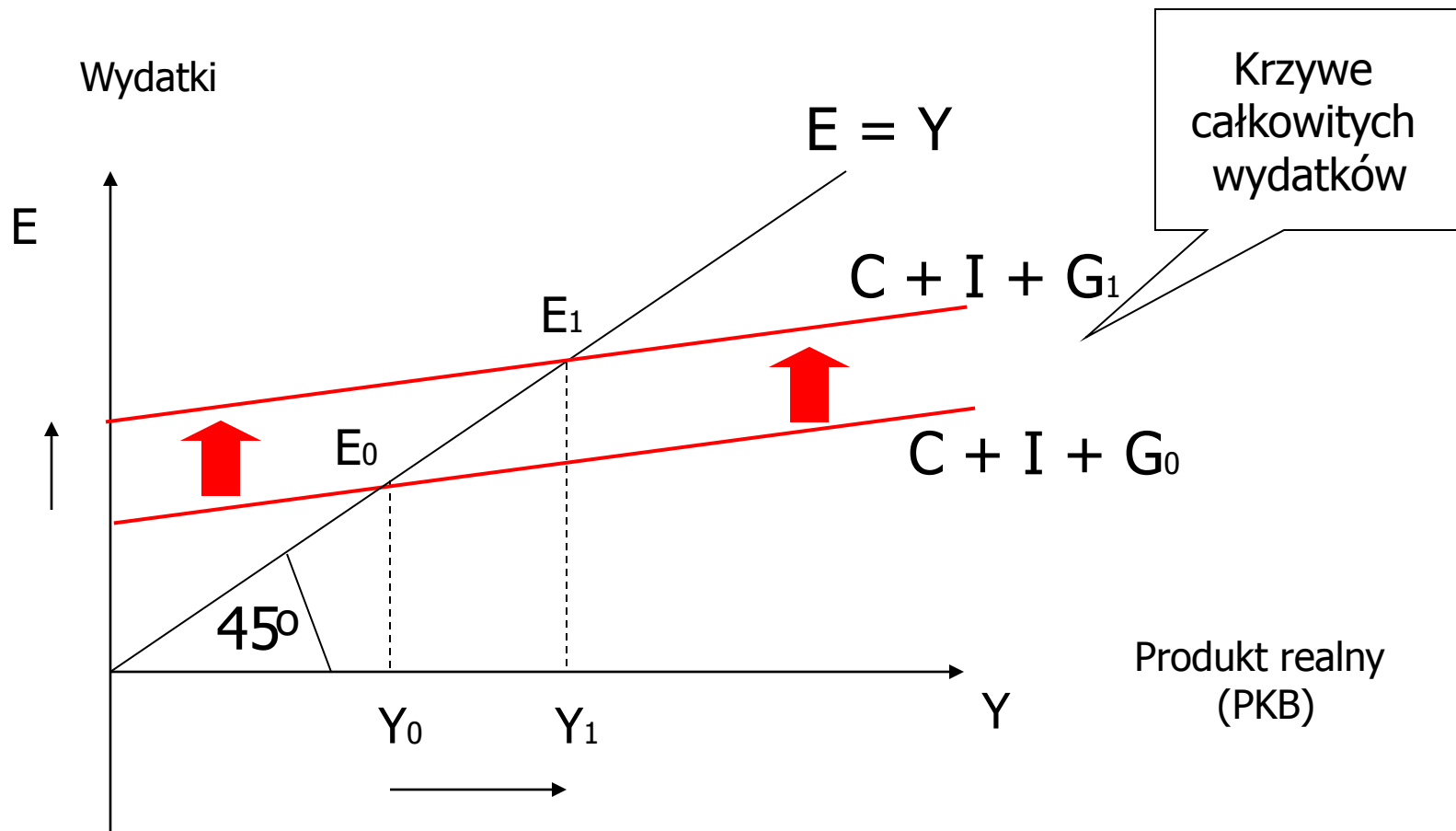
Nawet niewielki przyrost inwestycji zapoczątkowałby kumulatywny wzrost popytu efektywnego aż do punktu, w którym zostałyby osiągnięte pełne zatrudnienie.

Spadek inwestycji zaś zapoczątkowałby kumulatywny spadek efektywnego popytu aż do punktu, w którym ani jeden człowiek nie byłby zatrudniony.

Wpływ ekspansywnej polityki budżetowej na popyt zagregowany oraz ceny

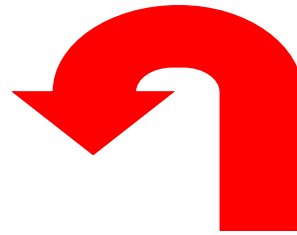
Mechanizm działania mnożnika popytowego (keynesowski model równowagi $Y = C + I + G$)

Efekt częściowego wypierania

$Y < Y_p$

prowadzi do

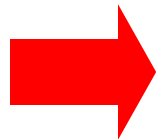
① WZROST
WYDATKÓW
RZĄDOWYCH

$$Y = C + I + G$$

② SPADKU
INWESTYCJI

ale

$\nearrow G > \searrow I$

efekt końcowy: **wzrost dochodu narodowego**

$\nearrow Y$

Keynes o roli rządu

Państwo będzie musiało wywierać wpływ na kształtowanie się skłonności do konsumpcji częściowo przez system podatkowy, częściowo przez ustalanie wysokości stopy procentowej, a częściowo może za pomocą innych środków.

Poza koniecznością wprowadzenia centralnego kierownictwa w celu wzajemnego przystosowywania skłonności do konsumpcji i skłonności do inwestowania **nie ma więcej powodów do uspołeczniania życia gospodarczego niż kiedykolwiek przedtem.**

Dla państwa nie jest ważne przejęcie na własność środków produkcji. Jeżeli państwo będzie miało możliwość zwiększania aparatu wytwórczego oraz podstawowej stopy wynagrodzenia jego właścicieli, to dokona wszystkiego, co jest potrzebne.

Keynes o polityce monetarnej

Dopóki istnieje bezrobocie, wzrost ilości pieniądza nie wywiera żadnego wpływu na ceny, a zatrudnienie powiększa się ściśle proporcjonalnie do każdego przyrostu efektywnego popytu wywołanego przez wzrost ilości pieniądza.

(...) Skoro zaś nastanie pełne zatrudnienie, ceny zmieniają się w tej samej proporcji co ilość pieniądza.

Wpływ ekspansywnej polityki monetarnej na popyt zagregowany oraz ceny

